

Yttrande över promemorian Avskaffad avfallsförbränningskatt och slopad energiskattenedsättning för datorhallar, Finansdepartementet Fi2022/02588

Ragn-Sells är ett av Sveriges främsta kompetensföretag inom återvinning och miljö, Vi är en del av Ragn-Sellskoncernen och finns även i Norge, Danmark och Estland. Vi erbjuder nyskapande och effektiva lösningar för att minimera, ta hand om och omvandla avfall till resurser.

Ragn-Sells har fått möjlighet att lämna synpunkter på Finansdepartementets promemoria "Avskaffad avfallsförbränningskatt och slopad energiskattenedsättning för datorhallar". Ragn-Sells yttrande och synpunkter hänger samman med förslaget om en avskaffad avfallsförbränningskatt. Ragn-Sells tillstyrker den delen av regeringens promemoria.

Ragn-Sells har vid flera tillfällen lämnat synpunkter kring Lag (1999:673) om skatt på avfall (LSA) och Lag (2019:1274) om skatt på avfall som förbränns (LSAF) till Finansdepartementet. Med detta remissyttrande vill vi återigen göra departementet uppmärksamma på Ragn-Sells synpunkter.

Ragn-Sells menar att det är bra att Lagen om skatt på avfall som förbränns avskaffas men menar att avskaffandet görs på fel premisser.

I Finansdepartementets promemoria, (sid. 14) kan vi läsa att syftet med Lagen om skatt på avfall som förbränns var att på lång sikt uppnå en mer resurseffektiv och giffri avfallshantering i enlighet med avfallshierarkin, uppfyllande av målet om att Sverige ska gå före på klimat- och miljöområdet och bli världens första fossilfria välfärdsland samt att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären.

Vidare skriver Finansdepartementet i promemorian (sid.15) att Skatteverkets utvärdering visar att skatten inte på ett verkningsfullt och kostnadseffektivt sätt styr mot dessa syften. Avfallsförbränningskatten har istället lett till att en del kraftvärme- och värmeverk har reviderat sina reinvesterings- och nyinvesteringsplaner redan ett år efter skattens införande och att detta riskerar att påverka effektsituationen negativt. Eftersom skatten inte på ett verkningsfullt och kostnadseffektivt sätt styr mot dess syften och samtidigt riskerar att få en negativ påverkan på effektsituationen föreslås att skatten avskaffas.

Ragn-Sells vill i detta sammanhang uppmärksamma departementet på att flera av de argument som framförs för att avskaffa Avfallsförbränningskatten i princip även är tillämpliga på Lag om skatt på avfall (LSA), med tillägget att LSA:s höga skattesats gör de negativa konsekvenserna betydligt större än de som LSAF orsakar.

Ragn-Sells menar att en cirkulär ekonomi kräver att återvinningsprocesser kan utföras på ett resursmässigt optimalt sätt, istället för att designa dem med hänsyn till möjligheten att göra skatteavdrag för återvinningsavfallet.

Vi efterlyser därför en mer genomgripande förändring av Lagen om skatt på avfall. Vi menar att LSA minskar cirkulära lösningars konkurrenskraft mot gårdagens kvittblivningslösningar och jungfrulig utvinning. LSA är på detta sätt i högsta grad delaktig i att hindra utvecklingen mot en cirkulär ekonomi. Skatten ger därutöver endast ett försumbart tillskott till statskassan, vilket även måste ställas mot de administrativa kostnader den skapar hos verksamhetsutövare och skatteverk.

Ragn-Sells menar att vi - i en verklig cirkulär ekonomi - inte kan hantera avfall som ett särområde som regleras annorlunda än annan framställning av råvaror och produkter. I en väl fungerande cirkulär ekonomi är de produkter som sätts på marknaden designade och producerade för att kunna återvinnas efter att de konsumerats. Detta är inte fallet i dagens linjära ekonomi. Merparten av det som utgör avfall idag är inte designat för att kunna återvinnas (produkter kan t ex vara svåra att separera eller innehåller problematiska substanser som t ex PFAS eller arsenik). Merparten av alla produkter som produceras idag tillverkas av jungfruligt material snarare än återvunnet material. En förutsättning för att få till stånd en övergång till en cirkulär ekonomi är att det blir mer lönsamt att producera produkter av återvunna råvaror och att producera produkter som är designade för att kunna återvinnas.

Givet att merparten av dagens avfallsflöde inte är designat för att kunna återvinnas kommer vi behöva använda olika metoder för att sortera våra resurser beroende på materialets tillstånd. Utgångspunkten behöver istället vara hur vi hanterar våra resurser och hur vi också förvaltar dem på bästa sätt. Prioriteringen ska ske baserat på hur viktigt ämnet är så att dessa kan användas om och om igen i ett kretslopp. De ska inte förbrukas, som i ett linjärt system, eller minimeras genom lagstiftning och beskattning för att de råkar befinna sig i ett material som vi traditionellt har kallat för avfall.

Ursprungsidén med LSA var att skapa incitament som styr om återvinningsbart avfall från deponering till återvinning. Ur den aspekten gjorde skatten nytta när den infördes i slutet av 1990-talet. Sedan dess har ny lagstiftning tillkommit som nu förbjuder deponering av merparten av de avfallsslag som LSA skulle styra bort från deponering, bland annat brännbart avfall och avfall som innehåller organiskt material (Förordning 2001:512 8§).

Den positiva miljöstyrande effekt som skatten hade när den infördes har med tiden dock bytts till en negativ miljöeffekt, genom att den styr avfall bort från riktiga deponier till illegal hantering och hantering som ibland kan kallas "återvinning, men som i själva verket är en bred palett av påhittade konstruktioner. Det handlar bland annat om utfyllnader eller kraftigt överdrivna täckningar av gamla osäkra tippar. Huvudanledningen är att denna oseriösa bortskaffning är mycket billigare än riktig deponering på tillståndsgivna och skattepliktiga anläggningar. Vår bedömning är att avfallsskatt betalas för <3% av det avfall som varje år "slutligt förvaras" i Sverige. Resterande deponering sker antingen på anläggningar som inte omfattas av LSA, i former som är undantagna skatt eller berättigar till avdrag, eller helt enkelt illegalt. Skatten har på så sätt en kraftfull styrande effekt, men tyvärr inte mot en mer resurseffektiv, miljöriktig eller cirkulär hantering.

Ur Regeringens lagrådsremiss 2019 avseende införandet av LSAF så kan man angående det föreslagna och sedermera införda undantaget för Farligt Avfall läsa: *En faktor som talar för att farligt avfall ska undantas från avfallsförbränningskatten är att det oftast inte är lämpligt att styra till annan behandling eller illegal hantering samt att en skatt inte får en styrande effekt i*

fråga om farligt avfall. En sådan styrning kan i stället ske genom annan reglering. Direkt överfört på LSA kan konstateras att "annan reglering" redan finns på deponiområdet, t.ex. genom deponiförbudet för organisk och brännbart avfall. Även parallellen avseende illegal hantering är uppenbar: stora mängder avfall, såväl Farligt som Icke-Farligt, har under de senaste åren dumpats illegalt istället för att hanteras på lämpligt och lagligt sätt.

Drivkraften bakom brottsligheten är den stora skillnaden i kostnad mellan korrekt och felaktig hantering. Den höga skattesatsen (relativt rådande marknadspris för avfallstjänster) i LSA är den främsta anledningen till att reglerad hantering kan vara flera gånger dyrare än det illegala alternativet. Frågan, refererande till utklippet ur lagrådsremissen ovan, är om samhället när det gäller deponiavfall tycker att det är "lämpligt att styra till annan behandling eller illegal hantering"?

Materialflöden i en cirkulär ekonomi kommer under överskådlig tid behöva avgiftas. De effektivaste sätten att göra detta på är ofta genom avfallsförbränning respektive deponering, eller en kombination av dessa.

Ragn-Sells menar att det är av yttersta vikt att styrande lagstiftning uppmuntrar återvinnig på riktigt genom att styra mot en materialåtervinning som leder till att redan utvunna råvaror återcirkuleras i samhället gång på gång. Ragn-Sells ifrågasätter Lagen om skatt på avfall och förordar därför ett avskaffande eller i vart fall en kraftfull revidering av LSA.

Väderholmens gård, Sollentuna
2022-09-27

Pär Larshans, Hållbarhetschef Ragn-Sells

Mikael Hedström, vd Ragn-Sells Treatment & Detox